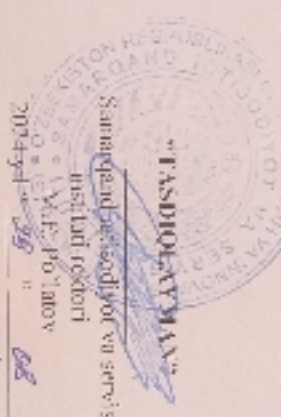

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARGAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

Samargand iqtisodiyot va servis
instituti rektori
M.A. Polatov

2024 yil 29 " 08

Rajxatga olinib: № RD-44-14

2024 yil 29 " 08

MONETAR SIYOSAT

finning

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 030 - Biznes, boshqaruw va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 - Biznes va boshqaruw
Ta'lim yo'nalishi:	6041 0500 Bank ishi va auditi

imkoniyatlari. O'zbekistonda o'chiq bozor operatsiyalarini rivojlantirish istiqbollari.

8-Muvzu: Markaziy bankning valyuta siyosati

Pul muomalasini muvofiqlashtirishda valyuta siyosatining tutqan o'ri va ahamiyati. Markaziy bank valyuta siyosatining taktikasi. Tijorat banklari bilan swap operatsiyalarini o'tkazish ahamiyati. Markaziy bank tomonidan hukumatning tashqi qarziga xizmat ko'rsatish tartibi.

9-Muvzu: Naqd pul muomalasi va uni tashkil etish asoslari

Naqd pul muomalasi va uni tashkil qilish asoslari. Mamlakatda kassa operatsiyalarini olib borish tartibi. Bank kassalariga naqd pul qabul qilinishi tashkil etish. Bank kassalaridan naqd pul berishning shartlari va tartibi. Kassa quldigi limiti va tushundan naqd pul ishlatilishining me'yori o'rnatish tartibi.

10-Muvzu: Emissiya-kassa operatsiyalarini tashkil etish

Kassa operatsiyalari va ularni tashkil etish. Mamlakatda naqd pul oqibotini tashkil etish. Naqd pul oqibotini tashkil etish qoidalar. Xo'jalik sub'ektlariga naqd pullardan foydalanishni qonuniy tartibi.

Pul tushumlarini inkassatsiya qilish tartibi. Banklar tomonidan mazoratni olib borish tartibi.

Zaxira fondlarining limitini belgilash. Kassa intizomini buzish xohillari.

11-Muvzu: Pul muomalasini prognozlash

Pul muomalasini prognozlashdosh muammolari. Olingi markazlashgan, rejalil boshqaruvga asoslangan iqtisodiy tizimda pul muomalasini reglulashdosh. Mamlakatimizda 1993 yilda aholi daromad va harajatlal balansida ijdii o'zgarishlari. Tijorat banklarning kassa aylanishini prognozlashdosh bo'yicha amalga oshiriladigan faoliyatining asosiy vazifalari. Kassa prognozini hisob-kitob qilish va unga amal qilishning mazorati. Aholi va mulkchilik shakllaridan qat'iy nazar xo'jalik yurituvchi sub'ektlarga naqd pullarni berish ularning depozit xisobvoraqlaridagi mahlag'lar chegarasida to'lov xujjatlarda ko'rsatilgan maksadlar uchun amalga oshirish.

12-Muvzu: Banklarda pul muomalasini tashkil etish

Markaziy banklarning ra'xiy paydo bo'lishi, shakllanishi va rivojlanishi. Banklarda pul muomalasini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari. Tijorat banklarda pul muomalasini tartilga solishni takomillashtirish. Yalpi ixtki mavsum o'sishi bilan pul massasi massasining o'zishi o'rtasidagi munosabatlarning bo'lishi. Majburiy rezervlar miqdorini yumshatishda tijorat banklarning resurslarini qisqartirishga sahah bo'lishi. Majburiy resurslar tijorat banklarning likvidligini ta'minlanishi. Tijorat banklari resurslarning

kamayishiga sahah bo'luvchi omillar. Ochiq bozor operatsiyasini rivojlantirishni ehoratlari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankning ochiq bozor operatsiyalari orqali muomaladagi pul massasiga ta'sir ukaza olish imkoniyatlari.

13-muvzu. Xalqaro iqtisodiy munosabatlarda to'lov va xisob-kitoblar balansi

Xalqaro xisob kitoblardagi o'zgarishlarning paydo bo'lishi xamda ularning yanada takomillashtirish borishi. To'lov balansi tushunchasi. To'lov balansining tarkibiy tuzilishi. Savdo balansi aktiv yoki passivlarining iqtisodiy mazmuni. Joriy operatsiyalar bo'yicha to'lov balansi. Kapitallar va kreditlar xarakati balansi. Savdo kapitalining xalqaro xarakat mudallilik alomatlarga ko'ra tasniflanishi. A.Smit va D.Rikardlarning to'lov balansi muammosiga tan berish, to'lov balanslarini tuzish jarayoniga yangi elementlar va tassarvirlar kirigan xolda o'z xususlarini qo'shganligi. XVf uslubiyotiga asosan to'lov balansi moddalarini tasnifi To'lov balansi saldosi o'lichash konspsiyalari. To'lov balansining saldosi. Savdo balansi va xizmatlar balansi mamlakat ichki iqtisodining xolati va jaxon xo'jaligida egnallagan o'ri bilan o'zaro bog'liqligi.

14-muvzu. Monetar siyosatda targetlash vositalari.

Mamlakat milliy valyutasining xarid qobiliyatini mustaxkamlash, valyuta kursi harqarovligini saqlash, iqtisodiyotning pulga bo'lgan talab va takhti muvozanatli ravishda qondirish. Targetlash so'zining mazmun mohiyati. Iqtisodiyotni monetar siyosat ta'sirida boshqarishning targetlash egnimlari. Monetar targetlashning mazmun mohiyati. Valyuta kursini harqarlash. Inflyatsiyani targetlash egnimlarini tasnifi. Inflyatsiyani to'liq targetlash. (full-fledged inflation targeting). Inflyatsiyani ekkik (yiqobli) targetlash (eclectic inflation targeting). Inflyatsiyani tajribali targetlash (inflation targeting rule). Pul agregatlarining o'zgarish dinamikasi, milliy valyuta harqarovligini ta'minlash bo'yicha valyuta siyosati instrumentlaridan foydalanish ehora tadbirlari. Qayta moliyalash stavkasi instrumentlarini oqilona qo'llash ehora tadbirlari.

15-muvzu. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining valyuta siyosati.

Valyuta munosabatlari tushunchasi: ularning asosiy ishlovchilari. Nazariyada valyuta kategoriyalari bilan bog'liq valyuta munosabatlari tushunchasi. Valyuta munosabatlarning paydo bo'lishi, o'zgarishi va uzilishining xosxuy asoslari. Rezident shaxslar va nonresident shaxslar. Valyuta tizimining mohiyat tashkil etilish shakllari va rohi. Milliy valyuta tizimi. Milliy valyuta tizimining qonunchilik asosida belgilangan

elementlari. Valyuta qoʻndirgʻi va valyuta pariteti. Valyuta kursi, bekor va ehtimollik. Valyuta qoʻndirgʻi. Xaridor imaliyotida valyuta kursini toʻgʻriqlar. Valyuta kursini toʻgʻriqlar. Valyuta bekor va uqir funktsiyalar. Forward va boshqar. Operatsiyalar. Swap shartnomasi. Valyuta arbitraj. Moliyaviy byudjetlar bilan savdoni asosiy banklari avaraj, mulkati tovar birjalari.

III. Amaliy mashgʻulotlar boʻyicha koʻrsatma va tavsiyalar

Amaliy mashgʻulotlar uchun lozim boʻlgan mavzular toʻgʻriqlar

1. "Monevlar siyosat" faniga kirish. Faning predmeti va usullari

2. Pul krediti mexanizmini tartibga solishning mazuriy asoslari

3. Markaziy bank pul muomalasini muvofiqlashtiruvchi organ sifatida.

4. Pul muomalasini tartibga solish usullari va uning xususiyatlari.

5. Markaziy bankning qayta moliyalashtirish siyosati.

6. Markaziy bankning majburiy zaxira siyosati.

7. Markaziy bankning ochiq bozor siyosati.

8. Markaziy bankning valyuta siyosati.

9. Nisbi pul muomalasi va uni tashkil etish asoslari.

10. Moliyaviy-kassa operatsiyalarini tashkil etish.

11. Pul muomalasini prognozlash.

12. Banklarda pul muomalasini tashkil etish.

13. Xalqaro iqtisodiy munosabatlarda toʻlov va xisob kitoblar belantisi.

14. Monevlar siyosatida taʼsiy oʻrnatish vositalari.

15. Oʻzbekiston respublikasi markaziy bankining valyuta siyosati.

IV. Mustaqil taʼlim va mustaqil ishlar

Masalani koʻrib va mustaqil ishlar mavzulari

1. 2017-2021 yillarda Oʻzbekiston Respublikasini rivojlantirishni boshlari

2. Xalqaro iqtisodiy munosabatlarda toʻlov va xisob kitoblar belantisi

3. Oʻzbekiston Respublikasida monevlar siyosati tizimining oʻziga xos xususiyatlari.

4. Monevlar siyosati instrumentlari tahlili.

5. Monevlar siyosati sarruflari usullarini aniqlash mexanizmi

6. Davlatning monevlar siyosatini makroiqtisodiy modelashtirish.

7. Markaziy bankning ochiq bozoridagi operatsiyalari

8. Markaziy bankning valyuta siyosati va uni koʻrinishlari.

9. Markaziy bank mustaqilligi va maqomi.

10. Valyuta kursi va unga taʼsir etuvchi omillar

11. Davlatning pul kredit siyosati: maqsad va daʼvatlari.

12. Monevlar siyosatida taʼsiy oʻrnatish vositalari.

13. Pul muomalasini.

14. Monevlar va uni koʻrinishi

15. Monevlar va uning qarshilari

16. Pul agregatlarini oʻzgarish dinamikasi milliy valyuta barqarorligini taʼminlash boʻyicha valyuta siyosati instrumentlaridan foydalanish ehtiyoj tadbirlari.

17. Moliyaviy byudjetni iqtisodiy oʻlchovlar va uni qayilash usullari.

18. Valyuta tizimini mexanizmi, tashkil etish shakllari va roli.

19. Milliy valyuta tizimining qonunchilik asosida belgilanadigan elementlari

20. Milliy valyuta kursi va unga taʼsir etuvchi omillar.

21. Davlat byudjeti va monevlar siyosatining oʻzaro bogʻliqligi

22. Xalqaro va mintaqaviy moliya kredit tashkilotlari

23. Nisbiy moliya-kredit muassasalari

24. Bank inqirozlari

25. Pulning xalqaro munosabatlardagi harakati

26. Qimmatli qogʻozlar bozori va uni respublikamizda oʻrnatilishi

27. Kredit mexanizmi va uning elementlari.

28. Bank ishini tashkil etish va boshqarishda davlat siyosatining taʼsiri.

29. Tijorat banklari faoliyatini qayta tashkil etish shakllari.

30. Oʻzbekiston Respublikasi valyuta bozorining shakllanishi.

4. V. Fan oʻqitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

"Monevlar siyosat" fanini oʻrnatilish jarayonida talab:

- Pul kredit mexanizmini tartibga solishning mazuriy asoslari

- Markaziy bank pul muomalasini muvofiqlashtiruvchi organ sifatidagi faoliyatini.

- Pul muomalasini tartibga solish usullari va uning xususiyatlarini.

- Markaziy bankning qayta moliyalashtirish siyosati.

- Markaziy bankning majburiy zaxira siyosati

- Markaziy bankning ochiq bozor siyosati.

- Markaziy bankning valyuta siyosati oʻrnatilish natijasida bank faoliyatida boʻladigan oʻzgarishlarni tahlil qilish va monevlar siyosati oʻlchovlarini belgilash va ularni foydalanish oʻlchovi.

- Emissiya kassa operatsiyalarini tashkil etish.

- Pul muomalasini prognozlash.

- Banklarda pul muomalasini tashkil etish.

- Xalqaro iqtisodiy munosabatlarda toʻlov va xisob kitoblar belantisi.

- Monevlar siyosatida taʼsiy oʻrnatish vositalari haqida koʻrinishlarga ega boʻlishi kerak.

5	VII Ta'lim texnologiyalari va metodlari:
	• onlayn;
	• gʻamtiy ishni bajarish va xabarlash;
	• interfa'l kengaytirilgan;
	• HITS-soʻrov;
	• gʻamtiylarda shahar;
	• taqdimotlar namoyishi;
	• jama boʻlib ishda va inprova qilish uchun loyihalar.
6	VIII Kreditning olish uchun imkonlari:
	Erona oʻzi nazariya va uslubiy tashkilotlarni toʻla oʻzlashtirish, talifi dijitalizatsiya toʻgʻri aks ettirilish, oʻrganilayotgan jamoalar yolgʻizlikni musholatga yaratish va iqtisodiy natijalar shukllarida berilgan vazifa va tashkilotlarni boshqarib, yakuniy natijalar boʻyicha yozma ish yoki testni tasdiqlash.
7	Axborot texnologiyalari:
	1. Ixtidor S.Miskin. The economics of money, banking and financial markets. Pearson Education Limited. 2015. 695 pages. 2. Jesus Huerta de Soto. Money, bank credit, and economic cycles. Union Editorial. 2009. 885 pages.
	3. Abdulloeva SH.Z. Bank ishi. 1.: oʻqituvchi-Moliya va mashinasi. 2017. - 768 b.
	4. Axborot L.O. va boshqalar. Bank ishi. 1.: oʻqituvchi va texnologiyalar nashriyoti, 2016. - 641b.
	5. Bekturdiyev U.L., Abdullayev U.A., Isakov J.YA. "Monetar siyosat" Darslik. - "Oʻqituvchi-Moliya". 2019. 274 b.
	6. Bekturdiyev U.L., Abdullayev U.A., Shomurodov R.T. "Monetar siyosat", Oʻqituvchi-Moliya. 1.: "Oʻqituvchi-Moliya". 2018. 736- b.
	7. Bekturdiyev U.L., Abdullayev U.A. "Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" Darslik - oʻqituvchi-Moliya - Toshkent, 2019 yil. 232 b.
	8. Umarov A.A., Qoraliyev T.M. "Pul va banklar" Darslik. To : "OʻTISOD"- MOLIYA". 2019 y. - 461 b.
	9. Abdullayeva SHUZ. va b. "Pul va banklar" Darslik. To : - "OʻTISODMOLIYA". 2019 y. - 628 b.
	10. Davlat krediti, banki. Zakonlar kurs: uchrashuvlar / pod red. O. M. Lipshitsina. 1-e izd. - M.: KNORUS, 2016. - 544 s. 11.
	11. Deniya. kredit, banki : uchrashuvlar / pod red. T. N. Bolotbekova. - Ma: Nashriyat korporatsiyasi. 2018. - 245s.
	12. Kuznetsova, E.M. Deniya, kredit, banki: Uchrashuvlar / pod red. E.M. Kuznetsova. - M.: YONIKI, 2019. - 567 s.
	13. Selimov, A. C. Deniya, kredit, banki / A. C. Selimov. - (POB Planer). 2017. - 245 s.
	Oʻsha mizda qildirilgan:
	14. "Oʻzbekiston Respublikasini yanada zamonaviylik boʻyicha harakatlarni strategiya toʻgʻrisida"gi Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-1947-sani qabul qilingan.

	15. Yevlaxov S.H.M. "Bugun selajagimizni mart va ulanish xalqimiz bilan birga quramiz - Toshkent: O'zbekiston" NMIU, 2017. - 489 b.
	16. Mirziyoyev S.H.M. Taqdiriy taqdir, qat'iy tash-irritizm va shaxsiy javobgarlik - davr tarbiyat faoliyatining kumalik g'orasi bo'lishi kerak. Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b.
	17. Mirziyoyev S.H.M. Lekin va farovon, demokralik O'zbekiston davlatini Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 56 b. 43
	18. Mirziyoyev S.H.M. Qo'llab-quvvatlash va islohot amalga oshirilishi ta'minlash - yul tarafdori va xalq farovonligining rivoji. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 48 b.
	19. Ismailov A.N. Denning kredit, bankni: Uchebnik / L.A. Zvonova, M.Yu. Bolonova, A.M. Bolonova; Pod red. E.A. Zhukova. - M.: NIIC INFRA-M, 2016. - 592 s.
	20. Vargashova, M.A. Denning kredit, bankni: Uchebnoe posobie / M.A. Vargashova, T.I.E. Vargashova N.B. Ermakova. - M.: NIIC RIOP, 2017. - 128 b.
	21. Valdimirova, M. I. Denning kredit, bankni: Ucheb. Posobie / M. I. Valdimirova. - 3-e izd., pererab. i dop. - M.: KIUROS, 2017. - 245 c.
	22. Talimkova, C. I. Denning kredit, finansni: ucheb. / C. B. Talimkova. - M.: Ekono, 2016. - 45 b.
	23. Abduvaliev Y.A. Monetar siyosat. T. «Maksima-Moscow», 2015. 108- b.
	Internet saytlari:
	27. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari va ma'lumotlari milliy bazasi;
	28. www.ppt.ru - Akxborot - hisobotiy portal
	29. www.ft.uz - Toshkent moliya instituti rasmiy sayti
	30. www.ebu.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliyaziyoti banki rasmiy sayti
	31. www.finance.uz - Moliya - iqtisodiyot rahbari portali.
	32. www.sda.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy sayti
8	Ela dasturi Samarqand iqtisodiyot va savdo instituti O'quv uslubiy Kengashining 2024-yil 18-avgustidagi 1-somli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. № FQD-18-11.1.
9	Kiritilgan uslubiy mas'ullar: Z.D. Myozov - SamISI, «Bank ish» kafedrasida o'qituvchi, i.f.n.; A.M. Karimova - SamISI, «Bank ish» kafedrasida mudiri, i.f.d., dotsent.
10	Taqrizchilar: Xaydarov Z.SH. - «Iltifat» AJTB elrak yo'li Samarqand filiali Hoshimov Sh.O'rtoqsohi Xolidov X.M. - IDII, Samarqand filiali «Bog'alteyia hisobi, moliya va statistik» kafedrasida i.f.n. dots.